

A. S. PUŞKIN

POVEŞTI

EDITURA ION CREANGĂ,
BUCUREŞTI
EDITURA MALÎŞ,
MOSCOVA

A·S·**P**UŞKIN

ILUSTRATOR

ÎN ROMÂNEŞTE

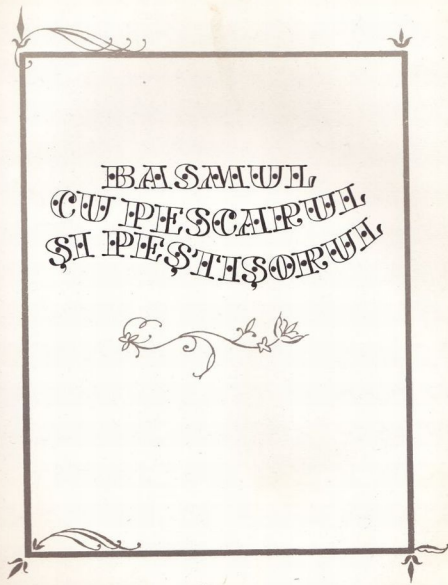
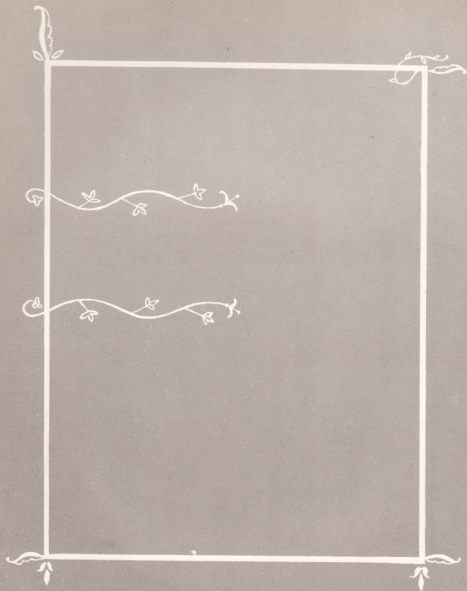

POVEŞTI

IV·BRUNI

DE **A**DRIAN **M**ANIU

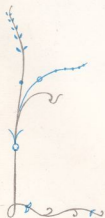

De demult un unchiaș și o babă,
 Chiar pe țărmul mării albastre,
 Locuiau într-un șubred bordei.
 Își tirau lipsa lor — golănei,
 De ani grei — peste treizeci și trei.
 Ca pescar, trai amar trăgea moșul,
 Baba-abia dintr-un fus sfîrșia...

Într-o zi, cînd zvîrli el năvodul,
Scoase doar buruiană de mare,
Năvodind într-al doilea la larg,
Smulse iarbă-nclîcită de plaur;
Și-ncearcînd iar noroc—sărîntoc,
Prinse-n mreje un pește micuț,
Dar cu totul—cu totul de aur!
Ce duios s-a rugat peștișorul,
Ce frumos—cu ce grai omenesc:
„Dă-mi, tu, moșule, drumul în mare,
Că-ți voi da răsplătirea cea mare,

Îți voi da ce dorești să-ți gindești!”
S-a mirat minunat bietul moș,
Că în treizeci și trei ani de trudă,
Nu-i fu dat, glas de pește, s-audă.
Milostiv, din pornire și fire,
I-a dat drumul cu drag alintîndu-l:
„Mergi cu bine—păzească-te cerul,
N-am nevoie de plată-răsplată!
Du-te acasă, în marea albastră,
Și fii slobod, și-n voie înoată,
Peștișor—peștișoare de aur”.

Cînd acasă la masă, unchiașul
Pomeniște și babil minunea,
I-a zis: „Astăzi prinsei un peștiuț,
Dar de aur, și nu ca toți peștii;
Că-mi vorbea, ca un om, năzdrăvanul,
În rugare, să-i dau drumul în mare,
Îmbiindu-mi, drept scumpă răsplată,
Împlinirea dorinței pe dată!

Nu-ndrăznii a-mi dori vreo dorință,
Slobozindu-l în marea albastră”.
Aflind treaba, se minie baba:
„Ei, nu zău—ai rămas nătărău!
Cît de cît—nici atît, să nu ceri?
Of, măcar, de-l rugai să dea dar
O covată, c-a noastră e toată
Găurită, și curge la fund!”

Haida-moșul, a luat-o spre prund,
Către marea mare albastră,
Care-n freamăt grăbit s-a umbrît,
Cît unchiașul să strige-a pornit:
„Peștișor, peștișor mic de aur”
Înotînd s-a ivit peștișorul,
Întrebînd pe bătrîn: „Ce ți-e dorul?”
Iar unchiașul făcînd plecăciune,
Turburat, tremurat prinde-a spune:
„Preamărite, iubite stăpine,
Peștișor, peștișor mic de aur,
M-a făcut de ocară bătrîna,
Sîcîind bătrînețele mele,
C-are lipsă de altă covată,
Fiînd-a noastră la fund e crăpată”.

Și-a răspuns peștișorul de aur:
„Mergi acasă—in voie—și lasă,
Căpăta-vei covată, pe dată”.

In apoiindu-se vede—nu crede:
Lîngă babă, nouța covată!
Dar bătrîna e mai tîndărată:
„Ticăloase ponoase brodești,
Un alt dar n-ai habar să poftești?
Ce săracă scofală o troacă!
Haida, cară-te iute—napoi,
Și ai spor, la ce-ți este dator,
Înapoi du-te iar la baboi,
Ploconindu-te cere-i de zor
Să ne dea pentru noi un căsoi”.

S

-a dus moșul la marea albastră,
 Clătina, se-ncrunta marea albastră
 Și-a-nceput să își strige unchiuțul
 Peștișorul de aur, peștiuțul.
 În plutit, s-a ivit peștișorul,
 Întrebînd pe unchiuș: „Ce ți-e dorul?”
 Plecăciune făcînd, moșul spune:
 „Preamărite stăpîn peștișor,
 Fie-ți milă de mine, stăpîne,
 M-a făcut de nimica băbica,
 Ocărînd bătrînețea mea slabă,
 Că vrea casă ca cei înstăriți”.
 Și-a răspuns peștișorul de aur:
 „Mergi acasă, în voie, și lasă,
 Vei avea, cum vrea ea, casa casă”.
 Cît zorea cu temei, spre bordei,
 N-a mai dat de bordeiul surpat.
 Din gunoi, un căsoi s-a-nălțat,
 Cu cerdac, și hodgeac, tencuit,
 Și cu poarta-n stejar dăltuit.
 Și-afară stă baba sub geam
 Bombănînd, drăcuînd, de haram:
 „Dobitoc, ticălos, păcătos,
 Milogiși o cocioabă pe grind!
 Să te cari la chiticul de jos,
 Ce folos, temeneli-ploconeli,
 De poveste, lehamite-mi-este
 Să mă știu o țărăncă pirlită,
 Vreau să fiu boieroaică slăvită!”

S-a dus moșul la marea albastră,
Vălurea, mohorea marea-albastră.
Bătrîiorul chemă peștișorul
Și-apăru peștișorul de aur
Întrebindu-l din nou:

„Ce ți-e dorul?”

Ploconit moșul iar s-a jelit:
„Fie-ți milă, stăpin peștișor,

Că mă pune iar baba pe zor,
Chiar de ris bătrînețele-mi face,
Tot poftindu-și și nedîndu-mi pace
Nu mai rabdă să fie țarancă,
Ci se vrea boieroaie curteancă.”
Și-a răspuns peștișorul de aur:
„Mergi în voie—atîta nevoie!
Împlinită să-ți fie dorința!”

Cind se-ntoarse iar moșul, săracul,
 Chiar din drum, îl uimește conacul.
 În cerdacul, cu stîlpîi de piatră,
 Cotoroața, cu conciu-n beteală,
 Cu scurteica samur pînă-n poală.
 La grumaz, cu șirag de olmaz.
 Cu inelele-n rînduri, la mîini,
 Cu ciubotele roșii-ncălțată,
 La refec lua pe biețele slujnici,
 Le lipea, zgîlîindu-le ciuful.
 Agrăiește iar moșul pe babă:
 „Ți-a trecut, inimioară, năduful?
 Ajunseși tu cocoana cea mare!”
 Baba-n ciudă răcni pătimase,
 Poruncindu-i: „La grajd — mă rîndașe!”

Au trecut șapte zile, și șapte,
 S-a scrîntit, mai cumplit, hodoroaga.
 Trimițînd pe moșneag după pește:
 „Să te-apuci, să te duci. Poruncește
 Peștișorului nostru de aur,
 Să-nțeleagă: nu vreau să mai fiu
 Boieroaică de viță — ci Țiu
 Să mă facă țarină, crăiasă”.
 „Nu Ți-e bine — ce-Ți vine să-i cei?
 Ai gustat măselariță, babo?
 În pornire Ți-ar fi peste fire
 Și purtarea, și graiul subțire!
 Vrei să ridă o țară de tine?”
 Să plesnească de ciudă, cea babă,
 Peste ochi, își cirpește unchiașul:
 „Îndrăznești să cricnești, țopirlane,
 Uȝi că mi-s boieroaică, mirlane?
 Fuși la mare, cît nu te silesc,
 Țin să fac, după plac, ce poftesc!”

S-a fost dus iar unchiașul, la mare,
Cătrănită bufnea marea-albastră.
El chemă peștișorul de aur.
S-a ivit, în plutit, peștișorul,
Întrebindu-l pe moș: „Ce ți-e dorul?”
Și i-a spus, prea supus, bietul moș:

„Iar bufnește, trăznește băboaia,
Boieria-i sătulă s-o țină,
Mi-a pus vină că nu e țarină”.
Și-a răspuns peștișorul de aur:
„Mergi acasă — pe voie, și lasă,
Va fi baba țarină-crăiasă”.

i se-ntoarse unchiașul la babă,
Vede-n grabă—palatul de țar,
Baba sus popoțată-n colțar,
Într-un roi de vătafi și curteni,
Cu paharnici ce-i toarnă, din plin,
Vin străin, ce spumește ca marea.
Și pitarii-i îmbie, să-mbuce,
Chipuri coapte în turta cea dulce,
Iar în juru-i stă straja, cu paza,
Tot oșteni cu baltage pe umăr.
De-al lor număr, se sperie moșul,
Cu genunchii muiți, dînd să vină,
I-a urat: „Să trăiești, preaslăvită,
Că grozav mai arăți ca țarină!
Cel puțin—ești deplin mulțumită?”
Dar spre el—baba fel—nici nu cată.
Chiondănit, a clipit, încruntată
Și vătafi și curteni l-înghiontesc,
Îmbrîncind, din genunchi îl urnesc,
Și spre ușă-l dau dura străjerii,
Cu baltagele gata să-l toace,
Cît norodul cu tifla îi face:
„Hei, așa ți se cade, neroade,
Că din băi, ai să capeți învăț
Cînd nu știi cît de lung ți-este nasul!”

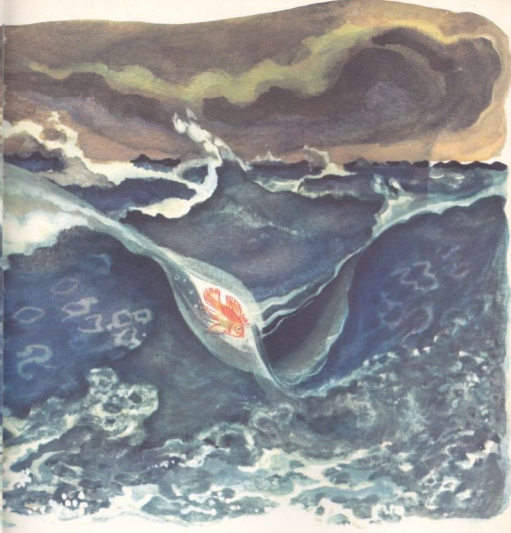

Șapte zile trec iar, ș-alte șapte
S-a ținut a băbuță mai rău
Trimțind pe ispravnici la moș,
Să-l aducă pe sus, cum i-a spus
Pe netrebnic, nevolnic la fapte,

„Să-ți faci drum la peștiuț, chiar acum,
Că mi-e greață și scirbă amară
Să fiu doară țarină pe țară;
Să mă scoată-mpărată pe mări,
Să mă-ntind peste albastrele mări!
Și la treabă, ca slugă, pe grabă,
Vreau să-mi stea peștișorul de aur!”

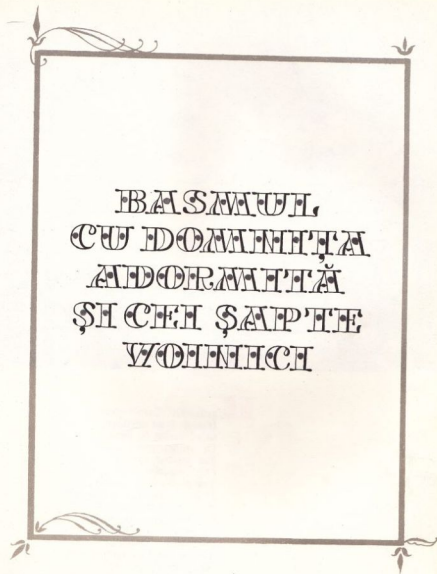
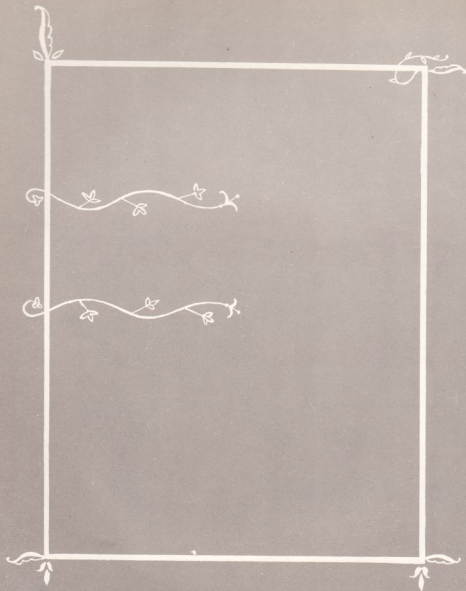
N-a zis mîlc — bietul moș ticăit,
 Piuitul din glas i-a pierit.
 Și-a pornit, înspre marea albastră
 Ce gemea, duduia, învrăjbită.

Horcăia, vinețea, clocotită,
 Spumegînd, într-un urlet urcînd.
 Peștișorul chemat — peștișorul,
 S-a ivit săgetînd 'nalt zăporul
 Și-a întrebat înc-o dat: „Ce ți-e dorul?”

Plecăciuni — temenele — înșină:
„Fie-ți milă — stăpin peștișor,
Iar mă mină urgia bătrână.
Nu-i tihnește să fie țarină.
Peste mări vrea s-ajungă stăpină,
Cu sălașul cît mările-albastre,
Și de-acuși, să-i tot stai trăpăduș.
Cînd te chem să-i faci pofta-n cherem!”
Dar acum n-a zis pîs peștișorul,
Drum din coadă, în dungă plesnind,
În adînc-a-adîncime pierind.
A mai stat bietul moș, prea de-ajuns,
Dorind, iar, da-n zadar, un răspuns,
Făr' de care, s-a-ntors de la mare;
Și uimit s-a trezit năucit
Tot la cel bordeiaș prăpădit,
Unde-o vede pe babă, la treabă,
Lîngă vechea covată-stricată.

BASMEUL
CU DOMINIȚA
ANDROMIȚĂ
ȘI CEI ȘAPTE
VOINICI

Haida! Di! Taru-a pornit,
Într-un lung călătorit...
Stînd țarina la fereastră,
De atunci mereu adastă.
Tot privind, din zori în seară,
Ochii se îndurerară;
Tot pîndind necontenit,
Doar s-o-ntoarce drag iubit.
Și vedea doar vijelia
Ce-n virtej horea cîmpia,
În ninsoare nesfîrșită,
Albă-albă—troienită.
Tot cu ochii pe cîmpie,
Așteptatu-l-a să vie

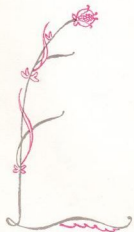
Pină-n noaptea de ajun,
Cînd, puternic domnul-bun,
Înduratu-s-a cu milă,
Dăruindu-i o copilă.
Iar cînd zorile-au mîjit,
După chinul prelungit
(Vreme trudnic așteptată)
S-a întors și țarul-tată.
Dar de-ația fericire,
Ce era chiar peste fire,
Avu parte prea pușin;
Ea oftînd cu greu suspin,
Din prea multă bucurie,
Dîndu-și duhul la chindie.

Bietul țar, nemingiuit,
 Stete-o vreme — cît a stat,
 Dar ca omul, slab de fire,
 Dup-un an de văduvire,
 Cînd sorocul s-a plinit,
 Cu o alta s-a-nsoțit!
 Ce să spui? Noua aleasă
 Frumoasă, era... frumoasă,
 Naltă, albă și mlădie,
 Și isteță — și nurlie,
 Da' la suflet o trufase,
 Și ca fire — o pizmașe.
 Ea avea, drept zestre dată,
 O oglindă fermecată,
 Ce har fără preț avea:
 Întrebată, răspundea.
 Țarina — noua stăpînă,
 Cu oglinda se îngînă,
 Bîlînd doar cu ea, vorbea,
 Îi zimbea — o dezmierda,
 Tot privind astă minune:
 „Dragă oglinjoară, spune,
 Spune-mi fără amăgire
 Și îmi dă adevărire,
 E pre lume vreo crăiasă
 Mai albă și mai frumoasă?”
 Țar oglinda fermecată
 Îngîna răspunsu-ndată:
 „Nu cunosc altă crăiasă
 Mai albă și mai frumoasă”.
 Și țarina, încîntată,
 Chicotea îmbujorată,
 Umerii și-i legăna,
 Ochii galeși răsturna,
 Degetelele pocnînd,
 Cu o mină-n șold rotînd,
 Tot privind-se-n oglindă,
 Frumusețea să-și cuprîndă.

In ăst timp—neluată-n seamă,
 Copilița fără mamă,
 Zi de zi, creștea—creștea,
 Înfloreau—floare de nea.
 Fața albă, sprincenată,
 Gura roșie, mușcată,
 Fire blîndă, minunată.
 Îi sortiră mire ei
 Pe voivodul Elisei.
 Pejitori făcînd cercare,
 Tarul dete-ncuviințare,
 La această pricopeală,
 Hotărînd zestre de fală:
 Șapte tîrguri prea bogate,
 Iar palate numărate,
 O sută patruzeci—toate,
 Poruncind să se și facă
 Pentru strînsul zestrii—clacă.

Tarina, cît se gătește,
 În oglindă se privește,
 Mai schimbînd un cuvîntel
 O întrebă iar la fel:
 „Spune-mi, e vreo-mpărăteasă,
 Mai albă și mai frumoasă?”

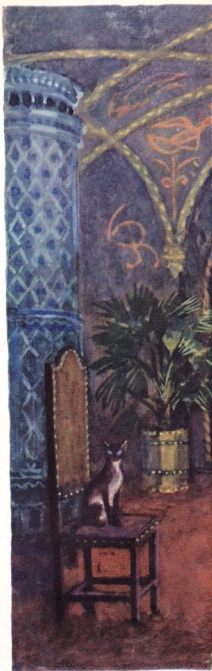

Oglinjoara a răspuns:

„Da — frumoasă ești de-ajuns,
Dar cu mult, mult mai frumoasă
Este tinăra crăiasă!”

Auzind așa ocară,
Îi veni în sus să sară;
Începu să se aprindă:
Plici! plezni peste oglindă,
Și cu tocu-n dușumea
Înciudată tropăia.

„Ah — oglindă — amăgești,
Minți, minți — te obrăznicești!
Doar nu-i alta-n lume — care,
Cu mine să se măsoare;
Cît privește pe copilă,
De-ncrezarea ei mi-e silă.
Ian-te uită, ce-a crescut!
Nu mă mir că s-a făcut
Albă-albă, zăpezie,
Fiindcă maică-sa — se știe —
Cît în pintec o purta,
Doar ninsorile privea!
Cum crezi însă că se poate
Să mă-ntreacă pe dreptate,
Cînd eu sînt cea mai frumoasă,
Crăiasă — împărăteasă,
Și nu poate fi anume
Ca mine — alta pe lume!
Recunoaște și răspunde,
Haide! Nu te mai ascunde!”
Dar oglinda fermecată
I-a răspuns și astă dată:
„Ești frumoasă-mpărăteasă,
Da' domnița-i mai frumoasă!”
Maștera — neagră de ciudă,
Nevoind mai mult s-audă,
Pizmăreață, fire acră,
Azvîrlî oglinda-n lacră,
Și-a chemat îndat-la ea
Pe-a ei roabă Oacheșă,
Ce-n iatacuri scutura,
Poruncindu-i iac-așa:
Pe domnița s-amăgească,
Pină-n codru s-o nsoțească,

Și de-ndată ce-au purces,
Unde-o fi codrul mai des,
Prin tertip hain, viclean,
Să mi-o lege de-un bustean;
S-o sfîșie lupii vie,
Iar de nu, să nu mai vie
Nici cea roabă tuciurie.

Naiba doar va înțelege
Apriga fărădelege;
Dar făptură — atît de-avană,
S-o înfrunți, e de pomană.
Oacheșă n-a tindălit,
Pe domnița a poftit,
De-au pornit, ca la plimbare,
În adînc de codru mare.
Și atît s-au depărtat,
Sub brădetu-ntunecat,
Că domnița prinse frică,
Și-ncepu duios să zică:
„Spune-mi — rogu-te să-mi spui,
De ce vrei să mă răpui?
Cruță-mă ca să trăiesc,
Și voi ști să-ți răsplătesc”.
Oacheșă, cu-nduiosare,
Ținu seama de rugare,
Că pe fată n-o răpuse,
Ci-i dădu drumul, și-i spuse:
„Aibă cerul îndurare,
Hait — ia-ți tălpile-n spinare!”
Cînd s-a-ntors Oacheșă iară,
„Hei — țarina-ndată zbîară —
Unde e frumoasa fată,
Prin ce codru se desfată?”
„Mult nu mai rămîne vie”,
Zise roaba tuciurie.
„De clintit din loc, nu poate,
C-am legat-o strîns de coate,
Dar, sărmana, n-o să-ndure
Mult, canonul din pădure,
De-o-ncăpea-n gheară de fiară,
Va avea moarte ușoară!”

Vestea-ndat' ce s-a lăjit,
Că domnița a pierit,
Țarul plîns moartea ei.
Atunci craiul Elisei,
Cu credință ș-a-nchinat,
Și-a pornit în căutat,

După draga lui frumoasă,
După tinăra-i mireasă.

În ăst timp, prin codrul verde,
Biata fată — urma-și pierde.

Merse—merse, pînă-n zori,
Cînd pe-o pajiște de flori
Dă de-o curte părăsită,
Cu ulucă-mprejmuîtă,

Și-un dulău îi iese-n cale,
Gudurînd, lătrînd-o moale,
Și trăgînd ușor de poale,
Parcă-i face fetii semn,
Către porțile de lemn.
Fata intră în ogradă.
Nu e nimenea s-o vadă.
Suie treapta la pridvor,
Ușa-i fără de zăvor,
Intră-n tînda luminoasă,
Nu e nimenea în casă;
Numai laviți ferecate,
Lăicere înflorate,
Masa-ntinsă de stejar,
Sub icoanele de har,
Și-un cuptor bun de dormit,
Tot în cahle zmăltuit.
Fata-n gîndul ei își zice:
„Poate-s oameni buni pe-aice,
Poate nu mă izgonesc...
Unde sînt nu dumiresc!”
Fata dă ocol prin casă,
Unde-i praf, ogîndă lasă,
Așezînd, dereticînd,
Rosturile pe de-a-rînd:
Candela-n ungher aprînd,
Făcu jar—cuptoru-ncîine,
Și suînd peste cuptor
Adormi de-a binișor.

Cînd fu vremea prînzului
 — Nechezatul minzului —
 Șapte roibi tropotitori
 Trec prin pajîstea de flori,
 Și descalecă voioși,
 Șapte voinicei frumoși.
 Mindri — rumeiori la față,
 Purtînd chică și mustață.
 Cînd în casă au intrat,
 Cel mai mare a strigat:
 „Ce minune minunată,
 Casa cît e de curată,
 Am lăsat-o răvășită,
 Și-o găsim orînduită!
 Cine ești, care te știi,
 Tu prieten să ne fii!
 Dacă ești unchiș, moșneag,
 Să fii moșul nostru drag!
 Dacă ești mare flăcău,
 Să ne fii frate mereu!
 Dacă ești vreo bătrînică,
 Să ne fii nouă bunică!
 Iar de-i fi o fetișoară,
 Ne fii dragă surioară”.

Auzind cuvîntul lor,
 Ea sări de pe cuptor,
 Le urează bun venit,
 Închinîndu-se smerit.
 Cu obrazii-mbujurați
 Zise: „Rogu-vă, iertați,
 Fiindcă soarta m-a silit
 Să fiu oaspe nepoftit”.
 Dar cei șapte voinici
 Cum se bucurară ei!
 Au recunoscut îndată
 Că-i de neam, sărmana fată.
 Fruntea mesii, o poftesc,
 Cu scovergi o omenesce,
 Și turnînd un păhărel
 Din clondir—un degețel,
 Îi îmbie—omenie
 Băutura pe tîpsie.
 Fata cumpătul nu-și pierde,
 Nu atînge vinul verde,
 Din scovergi—doar o frîntură,
 Cătinel, duse la gură,
 Și-amintînd că-i ostenită,
 Roagă a fi-ngăduită
 Să-și aștearnă de culcare,
 Istovită fiind prea tare.
 Cei șapte voinici, îndată,
 O conduseră pe fată,
 Într-o albă chilioară,
 Unde singură-o lăsară.

Zilele treceau fugar,
 Precum scapără-un amnar;

Dar frumoasei, nici p-afit,
Nu i se făcea urit.
Și-ar fi stat o veșnicie,
În codreana sihăstrie.
Pînă nu mijeia de zori,
Acei șapte frățiori,
Laolaltă se porneau,
Rațe sure săgetau,
Sau, mai dreaptă desfătare,
Cîte-o liftă prădătoare,

De-a călare să doboare,
Retezînd, din beregată,
Capul de tatar, pe dată,
Sau prindeau cu laț arcan
Vreun chechez piotigorean,
Cît micuța gospodină,
Ca o harnică albină
Prinzurile pregătea,
Casa o deretica,
Robotînd, de bună voie,
Rînduînd orice nevoie,

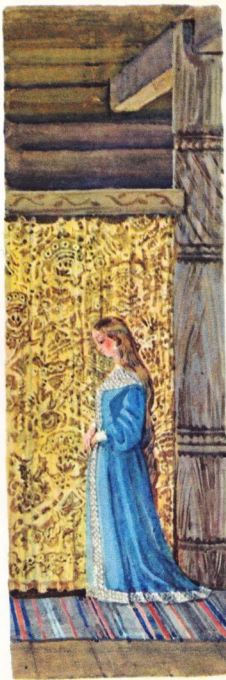
Mulțumiți fiind toți iară,
Și trecea vremea fugară!

Nu e lucru de mirare,
Frații o-n-drăgîră tare
Și-ntr-o zi, chiar de cu noapte,
În iatac intrînd toți șapte,
Închinîndu-se smerit,
Cel mai mare i-a grăit:
„Mîndră fată—scump odor,
Ne ești dragă tuturor,

Și cu cît mai mult te știm
Citeși șapte te-n-drăgim:
Bucuros, din noi, oricare,
Te-ar lua soată iubitoare,
Deopotrivă te-n-drăgim,
Dar, nevrînd să ne vrăjbim,
Tu s-alegi—să hotărâști
Cu cine te logodești!
Unul—luîndu-te soție,
Ceilalți frații tăi să fie!
Oare pentru ce temei
Clatini capul? Nu ne vrei?”

„Alei—frății mei,
A rostit alba domniță,
Dragi voinici, viteji de viță,
De cumva vă amăgesc,
Să n-am parte să trăiesc!
Șcumpi îmi sinteți deopotrivă,
Însă pronia milostivă
Altă soartă mi-a sortit.
Nu e de tăgăduit,
Mîndri și viteji toți șapte,
Vă cunosc din chip și fapte,
Bine mult vă datoresc,
Și din suflet vă iubesc,
Însă, inima mi-e dată
Altuia, pe viața toată;
Voiuia, crai Elisei!
Voi rămîneți frații mei”.

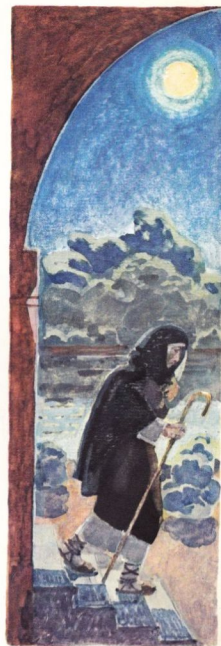
Frații—in tăcere stînd,
Scărpînîndu-se, oftînd,
„Nu-i—a zis fratele mare—
Supărare la-ntrebare,
Și de-acuma, dacă știm,
Nici n-o să mai pomenim”.
Și-a șoptit fata îndată:
„Nu mă credeți miniată,
Dar nu sînt nici vinovată,
Fiind de vorba mea legată!”
Peștorii se-nchinară
De vinat se luară iară,

Viețuind cu voie bună,
Mai departe împreună.

Măstera — țarina rea —
De domniță-și amintea,
Frumusețea nu-i uita,
A răbdat mult, îmbufnată
Pe oglinda fermecată,
Până ce n-a mai răbdat
Și minia și-a uitat,
Prinse să vorbească iară,
La oglinda oglinjoară,
I-a zimbit ca-n vremuri bune:
„Spune-mi, oglinjoară, spune
Adevărul drept, anume:
Alta-i mai frumoasă-n lume?”
Și oglinda i-a răspuns:
„Ești frumoasă îndeajuns,
Nu începe îndoială,
Frumusețea ta-i de fală,
Fiindcă nimeni n-a aflat
Că în codru-ntunecat,
La cei șapte frățiori,
Dintr-o pajiște cu flori,
Singurică își petrece,
Aceea care te-ntrece”.
Iar țarina minioasă
A răcnit la cea ochioasă:
„Ha — din vorbă mi-ai ieșit,
Ce-ai făcut, ce-ai uneltit?”
Roaba i-a mărturisit:
Uite așa... precum era!
Ascultă țarina rea,
Și jură s-o tragă-n țepă,
De domniță — de n-o scapă!

Într-o zi alba domniță,
 Preafrumoasa copilă,
 La fereastră sta, torcînd,
 Frățiorii așteptînd,
 Cînd dulăul lătrător
 Veste dă de sub pridvor!
 Ce să vezi? O cerșetoare,
 Șchiopătînd prin curtea mare,
 Avînd fața mai smolită
 Ca tingirea înnegrită;
 Da cu cirja în dulău,
 Ce lătra cu chelălău.
 „Stai, bunico — stai, adastă!
 Strigă fata din fereastră,
 Leg dulăul cît vorbește,
 Și pomană-ți pregătesc”.
 A răspuns cea tucîurie:
 „Vai ce ciine, ce urgie,
 Că de vie mă sfîșie!
 De cînd sînt n-am pomenit
 Un turbat mai îndîrjit!”
 Vru domnița să coboare,
 Să-i dea babei cerșetoare
 Pîine caldă, și mîncare,
 Dar dulăul și mai tare
 Latră, latră, mirînd,
 Pe cea babă-n loc oprînd,
 Fioros — nu-ngăduia
 Să se-apropie de ea.
 „Ce-o mai fi cu ăst dulău?
 A dormii pesemne rău!”
 Zise-n sine-a copilă,
 „Ține — zvîrl peste porțiță
 Pîine caldă și merinde.
 Prinde, babo” — baba prinde!
 Și adaugă vicleană:
 „Bogdaproste de pomană —
 Acum prinde dumneata
 Darul babii: iacă-na!”
 Și-nspre fată-a zvîrlit
 Un măr-proaspăt pîrguit,

Aurit și rumenit.
 Cînele sări spre tindă,
 Măru-n zbor parcă să-l prindă.
 Dar cu minile întinse,
 Hait—domnița mărul prinse.
 A mai zis baba atît:
 „Gustă-l, ține de urît”.
 Mai bolborosind grăbită:
 „Mulțumită pentru pită”,
 Șchiopătînd la drum grăbită,
 În mătânii gheboșită.
 Dar dulăul lătrător
 Se repede în pridvor,
 Năzărind ca la stafie,
 Urlă—urlă a pustie—
 Că în jalea lui cîinească.
 Biet, nu poate să vorbească.
 Cum ar vrea fetii să-i spună:
 „Zvirle mărul! Nu-i a bună”.
 Fata cearcă să-l alinte:
 „Ce-ai, Socolco? Fii cuminte!”
 Cu minuța-i netezește
 Blana care se zbirlește.
 „Du-te, culcă-te sub scară!”
 Fata-nchise ușa iară,
 Și la geamul ei s-a-ntors
 Pregătindu-se de tors.

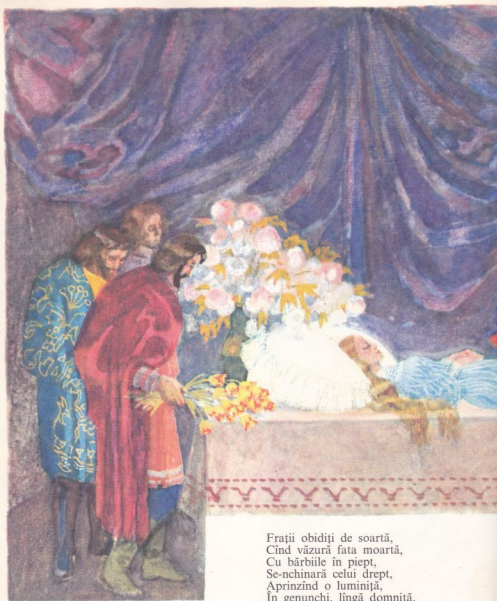
Frații cît își aștepta,
 Mărul o ademenea.
 Proaspăt, parcă înbrumăt,
 Așa fraged, aromată,
 Ce zemos—din pîrguit,
 Parcă miere a mustit.
 Cît de luminos la fel,
 De parcă străvezi prin el.
 Se gîndea ea să-l păstreze,
 Pîn-vin frații să cîneze,
 Dar, de lungă adăstare,
 A pierdut orice răbdare.

Merișorul gîndu-i fură;
 L-a purtat spre roșia-i gură
 Și-a mușcat o firimiță.
 De îndat-alba domnița
 A căzut fără suflare
 Și simți pe dat că moare.
 Mina-i lunecă în jos...
 Rostogol mărul frumos...
 Ochii peste cap i-a dat,
 Sub icoane a picat,
 Fără glas încremenită,
 Peste-o laviță cioplită.

Int-ăst timp, venea spre casă
 Ceata fraților voioasă,
 Dormici să se odihnească
 Dup-o luptă haiducească.
 Auzindu-l de departe
 Cînele urlînd a moarte,
 S-au oprit cei voinicei.
 Cînele sărea spre ei,
 Iar pornind, iar scheunînd;
 Frații s-au fost luat de gînd.
 „Semn rău—astă-ntîmpinare”,
 Zise fratele cel mare—
 „Ce necaz ne mai așteaptă?”
 Pînteni dînd, nu mai așteaptă,
 Au jînut numa-ntr-o goană.
 Intră-n casă. Rămin stană...
 Cît dulăul, mai zbirîlit,
 Înspre măr s-a repezit
 L-a-nghițit, și-a și murit,
 Că era măr otrăvit.

Frații obidiți de soartă,
Cînd văzură fata moartă,
Cu bărbiile în piept,
Se-nchinară celui drept,
Aprinzînd o luminică,
În genunchi, lingă domniță.

Ridicînd-o-mpodobind-o,
De vecie pregătînd-o,
Dar cînd vrură s-o îngroape,
Și erau—aproape-aproape,
Iată că s-au răzgîndit,
Căci în somnu-i liniștit

Așa fragedă-arăta,
 Numai că nu mai sufla!
 Deci trei zile-au zăbovit,
 Dar cum ea nu s-a trezit,
 După datina străbună,
 Chibzuiră împreună,
 Și-i orinduiră dar,
 Raclă mindră de cleștar,
 Jos în raclă-o așezară,
 Sus pe umeri o urcară,
 Pin-la muntele pustiu.
 Și-ntr-al nopții miez, tirziu —
 Într-o hrubă-adinc săpată,
 Racla grijuliu purtată,
 Fu pe urmă agățată;
 Între lanțuri ferecate,
 Pe șase stâlpi rezemate.
 Apoi frații ingenuncheară,
 Mai privind la surioară.
 Stropi de foc plingeau din faclă
 Și-au zis frații: „Dormi în raclă.
 Frumusețea ta cerească
 N-a putut să biruiască
 Răutatea omenească!
 Sufletul tău, multiubită,
 N-avu partea cuvenită,
 Să găsească fericire,
 Așteptînd alesul mire,
 Și de-acum dezlegămîntul
 Îl va legăna mormîntul“.

Tot pe-atunci, țarina rea
 Vestea bună aștepta.
 Luind oglinda-n taină mare,
 Puse vechea întrebare:
 „E pe lume vreo crăiasă
 Mai mindră și mai frumoasă?”
 Și răspunsul a venit
 Lămurit, neșovăit:
 „Nu cunosc altă crăiasă
 Mai albă și mai frumoasă”.

Voevodul Elisei,
 Ars de focul dragostei,
 Mistuit de dorul lui,
 A luat calea codrului,
 Murgul lui împinteniind,
 Largul lumii vinturind,
 Căuta mireasa lui,
 Care nu-i, și nu-i, și nu-i!
 Tinguia, cit rătăcea,
 Toți drumeții-i întreba,
 Nimenea răspuns nu-i da!
 Unii-n față-l zeflemeau,
 Alții fața întorceau.
 Pin-a dat de sfântul soare
 Și-i făcu întîmpinare:
 „Soare, soare strălucit,
 Pe văzduhuri domn slăvit,
 Cînd cu arșiți — cînd cu gerul,
 Anu-ntreg cutreieri cerul,
 Toate vezi și luminezi,
 Din țării cit priveghezi!
 Spune, spune, sfînte soare,
 Unde-i dragostea mea oare?”
 Soarele-a răspuns: „Eu știu
 Tot ce e pe lume viu,
 Dar pe unde-am colindat,
 Eu de urma ei n-am dat.
 Poate însă — sfînta lună
 Că ți-o da veste mai bună.
 De-a-ntîlnit-o, o să-ți spună”.

Elisei, în jalea sa,
Înnoptarea aștepta,
Iar cînd luna-a răsărit
Drept în cale, i-a ieșit.
Și la fel ca înainte
El rugatu-s-a fierbinte:
„Lună, lună—doamnă bună
Tu a nopților cunună,
Corn de aur străveziu,
Răsărită din tîrziu,
Tu ce peste vremuri crești,
Chipul cînd ți-l rotunjești,
Cînd cu stelele pornești,
După-ndătinatul tău,
Priveghind adîncul hău,
Spune-mi, spune-mi, n-ai văzut,
Undeva, prin vreun ținut,
O domniță, copiliță,
Gingașă ca o mlădiță,
Și frumoasă să te mire?”
Întreba sărmanul mire...
Îi răspunse dalba lună:
„Eu, cît stelele se-adună,
Doar cu schimbul străjuiesc,
De-a trecut pe cît lipsesc,
N-am cum ști de ea—ce vrei!”
„Vai-vai!”—jeli Elisei.
Luna l-a mai mîngîiat:
„Ce nici eu nu am aflat,
Numai vîntul poate știe,
Dragostea unde să fie!
Către vînt, îndată du-te,
Vezi, el poate să te-ajute.”

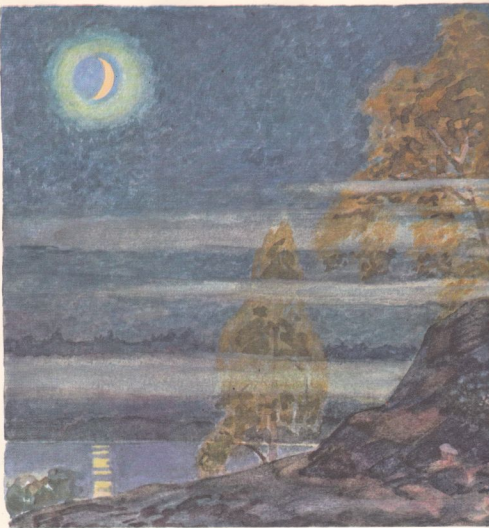
Elisei, cum auzi
Înspre vînt se repezi
Și-nfrîind durerea sa,
Cu nădejde mi-l chema:
„Vîntule, puternic ești,
Turma norilor gonești,
Marca-albastră răsăritești
Cînd pornești plin de avînt,
Vîntule—năpraznic vînt.
Aducînd schimbări de vremi,
Doar de cel de sus te temi.

Drag—drag vîntule, răspunde,
Unde-mi este draga, unde?
Fie-ți milă de-un biet mire”.
Vîntul ții subjiure,
Iar apoi, șuierător,
I-a răspuns răsunător:
„În ținut fără lumină,
Unde plînge-o apă lină,
Sub un munte nalt de stîncă,
Șfredelit de-o hrubă-adîncă...
În cea hrubă-văgăună,
N-ajung razele de lună,
N-ajung razele de soare...
Acolo, în legănare,
Clătinîndu-se-n zadar,
Stă o raclă de cleștar,
Între lanțuri ruginite,
Pe șase stîlpi rînduite,
Și-n acea singurătate,
Nimeni nu se mai abate,
Lanțurile, cînd și cînd,
Parcă le auzi plîngînd,
Iar în racla de cleștar,
Află—ce-ai pierdut—amar—
Dragostea din veșnicie.”

Trecu vîntul vijelie.
Dar voivodul Elisei,
Cum află de urma ei,
A pornit spre cel pustiu,
Ca măcar, în prea tîrziu,
S-o mai vadă înc-o dată
Pe iubită de-altădată.
Și cum merge-merge-n ceață,
Iată—muntele în față.
Pe tărîmul cel pustiu
Nu-i nici greierele viu.

Gură neagră văgăuna.
Lin plîngea o apă-ntruna,
Voivodu-n bezna-adîncă,
Ce se adîncea sub stîncă,

Vede racla—legănată,
De cleștar—pe stîlpi legată.
Și în raclă, pe domniță,
Între flori de lămîiță,

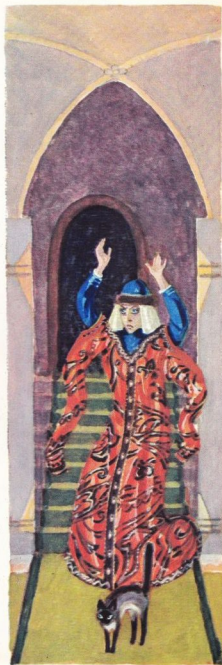

Adormită-n somn de moarte...
Pașii n-au mai vrut să-l poarte.
Bietul mire, prăvălit,
De cea raclă s-a izbit,
Lanțurile se sfărâmă,
Pleoapa raclei se dărîmă.
Și domnița prinde viață,
Rumenind ușor la față.
Ridicînd priviri mirate,
Văzînd lanțuri descețate,
Cu suspin lin a grăit:
„Din ce somn greu m-am trezit”.

Și din raclă se ridică,
Lacrimi din ochi le pică,
Și ea plînge—și el plînge,
Iar apoi la piept o strînge,
Și o poartă, către poartă.
Nu mai vor să se despartă.
Cît de veselî amîndoi,
Luînd grăbiți calea-napoi,
Dar mai grabnic fu să vie
Vestea, prin împărăție,
Că domnița este vie!

In ăst timp, la ea acasă,
Vitrega împărăteasă,
Maștera—țarina rea,
Cu oglinda vorovea,
Spunea: „Nu-s eu mai frumoasă
Decît orice-mpărăteasă?”
Dar primi pe loc răspuns:
„Ești frumoasă îndeajuns;
Însă mult-mult mai frumoasă
Este tinăra crăiasă.”
Țarina, sărînd ca arșă,
Pe oglindă focu-și varsă,
De podele a trîntit-o,
Cioburi—hîrburi—a zobit-o,

Și dînd buzna, pe-o ușiță,
 S-a-nțilnit cu cea domniță.
 Și la ea cît a privit,
 De-nțiadare a pleznit...
 După-o scurtă-nmormintare,
 S-a încins o nuntă mare,
 De-au rămas de pomenire
 Și mireasa, și cel mire.

Hei! Am fost și eu poftit,
De prin vedre-am lipăit,
Însă fără lăcomie,
Că mi-a curs și sub bărbie.

cuprins

BASMUL
CU PEȘCARUL
ȘI PEȘTEȘORUL

BASMUL
CU DOMNIȚA
ADORMITĂ
ȘI CEI ȘAPTE
VOINICI

